

Inngangur

Tilgangur vöktunar á fuglaflensu í villtum fuglum er að greina alvarleg afbrigði fuglaflensuveiru í villtum fuglum tímanlega, til að geta verndað alifugla gegn smiti.

Þegar aukin hættu er á að fuglaflensa geti borist með villtum fuglum í alifugla er almenningur beðinn um að tilkynna til Matvælastofnunar ef villtir dauðir fuglar finnast, nema augljóst sé að þeir hafi drepist af slysförum.

Tilkynningar frá almenningi geta borist símleiðis, með því að senda tölvupóst til Matvælastofnunar eða með því að skrá ábendingu í gegnum ábendingarkerfið.

Verkferli um tilkynningar á dauðum villtum fugli

1. Tilkynning berst um fund á einum eða fleiri villtum dauðum fuglum á einum stað.
2. Móttakandi stofnar ábendingu ef tilkynning berst með öðru móti en í gegnum ábendingarkerfið.
3. Grunnskráning í ábendingarkerfinu:
 - a. Ástæða: Ábending
 - b. Málaflokkur: Dýrasjúkdómar
 - c. Svið: Dýraheilsa
 - d. Innri/ytri: Ytri
 - e. Starfssvæði: Viðkomandi umdæmi þar sem fugl hefur fundist
 - f. Tengdir starfsmenn: Ábyrgðaraðili: sérgreinadýralæknir alifuglasjúkdóma.
Úrvinnsluaðili: héraðsdýralæknir í viðkomandi umdæmi.
Tengdur aðili: sérgreinadýralæknir smitsjúkdóma.
4. Sérgreinadýralæknir alifuglasjúkdóma og sérgreinadýralæknir smitsjúkdóma fara yfir tilkynninguna og meta þörf á sýnatöku. Þeir geta leitað álits hjá sérfræðingum á Keldum og hjá fuglasérfræðingum í Háskóla Íslands.
 - a. Mat á líkum á að fugl sé smitaður af alvarlegu afbrigði af fuglaflensuveiru (HPAIV): Eftirfarandi viðmið skulu haft til hliðsjónar við matið:
 - i. Árstími: Meiri líkur eftir því sem fleiri farfuglar eru á landinu.
 - ii. Vistkerfi: Meiri líkur ef fuglarnir eru við sjó, við vatn og í votlendi.
 - iii. Fjöldi: Meiri líkur ef um er að ræða fleiri en einn dauðan fugl á sama stað.
 - iv. Tegund: Meiri líkur ef um er að ræða andfugla, máfa, vaðfugla, ránfugla og hræætur.Ef litlar líkur eru á að fugl sé smitaður af HPAIV er ákvörðun tekin um að sleppa sýnatöku.
 - b. Mat á hættu fyrir alifuglabúi: Tekið er mið af fjarlægð dauða fuglsins frá alifuglabúi. Meiri ástæða er til að ganga úr skugga um smitstöðu ef fuglinn er nálægt alifuglabúi.
 - c. Upplýsingagildi sýnatöku:
 - i. Ef fleiri villtir fuglar finnast dauðir innan verndar- og eftirlitssvæðis, sem hefur verið skilgreint eftir greiningu í villtum fugli, er minni ástæða til að taka sýni úr þeim. Það er búið að staðfesta smit í villtum fugli og ekki nauðsynlegt að staðfesta með frekari sýnatökum.
 - ii. Ef skæð fuglaflensa hefur greinst á alifuglabúi getur verið ástæða að auka sýnatökur í villtum fuglum innan eftirlitssvæðis til að kanna tilvist þessara veira í villtum fuglum.
 - d. Ákvörðun um fjölda sýna: Venjulega er tekið eitt sýni úr barka/koki og eitt sýni úr klóaka ef tilkynning berst um stakan dauðan fugl. Sjá nánar leiðbeiningar um sýnatökur úr villtum fuglum.
5. Venjulega er tekin sýni á dagvinnutíma á virkum dögum og sýni eru sent með hefðbundinni flutningsleið á rannsóknarstofu. Sérgreinadýralæknir alifuglasjúkdóma metur hvort rannsókn þoli ekki bið og hvort það sé ástæða að hraða fyrir sýnatöku og sendingu sýnis á rannsóknarstofu.
6. Sérgreinadýralæknir alifuglasjúkdóma skráir í ábendinguna niðurstöðu mats á liðum 4. og 5. og tilkynnir þær niðurstöður til héraðsdýralæknis.
7. Héraðsdýralæknir skipuleggur sýnatöku ef ákveðið hefur verið að taka skuli sýni.

8. Sérgrainadýralæknir alifuglasjúkdóma skráir allar tilkynningar í sérstöku excel skjali sem er vistað hjá honum. Úr excel skjalinu dregur hann upplýsingar um fjölda tilkynninga, fjölda tekinna sýna og niðurstöður rannsókna.
9. Dýralæknir alifuglasjúkdóma uppfærir lifandi kort á vef stofnunarinnar um sýnatöku vegna fuglaflensu í villtum fuglum.
10. Sérgrainadýralæknir alifuglasjúkdóma sendir niðurstöður vöktunar á fuglaflensu í villtum fuglum til EFSA.

Síðast uppfært: 4.5.2021

Heiti skjals: FUF1 (stuðningsskjal 1 fyrir viðbragðsáætlun um fuglaflensu)